

Van Doeselaar weet weg met fleemkracht Concertgebouworrel

Muziek

Bach, Respighi en Liszt door Leo van Doeselaar. 15 Juli, Concertgebouw, Amsterdam.

Bevlogen muzikant als hij is, maakte organist Leo van Doeselaar er zaterdagmiddag bij zijn optreden in het Concertgebouw bijkans een wervelende show van. Het hielp natuurlijk dat hij zich gadeslagen wist door een videocamera die al zijn verrichtingen op de drie manualen zichtbaar maakte voor het publiek. Het pedaalgebruik was slechts voelbaar door een combinatie van muziek en mimiek.

Afgezien van het toegiftje, de speelse *Toccatina* uit *l'Organo Primitivo* van Pietro Yon bestond Van Doeselaars programma geheel uit Bach – maar dan wel steeds in bewerkingen van componisten uit de Romantiek. Een weinig alledaagse, maar logische keuze, want het Maarschalkerweerdorgel in de Grote Zaal stamt nu eenmaal uit een tijd met andere klankidealen dan die van Bach. En Bachs noten kunnen zo'n 19de-eeuwse verpakking best hebben, al is het vibrato dat de organist op gezag van Duruflé toevoegde aan *Réjouis-toi mon âme*, beter bekend als *Jesu Joy* of *Man's Desiring*, aan de kwistige kant. Maar de fleemkracht van dit orgel mag niet onderschat worden.

Cataclysmische effecten, orkestrale climaxen en abrupte contrasten ten spijt hebben alle bewerkers

zich toch in de eerste plaats dienstbaar getoond aan het werk van de grote meester. Dat geldt ook voor Van Doeselaar zelf, die de *Toccatina en fuga in d* overgoot met een romantisch sausje uit eigen keuken. Wat natuurlijk wel helpt, is dat hij vertrouwd is met de mores van de in de barok gangbare uitvoeringspraktijken. Het orgel mag donderen en zwelgen, zoals in Max Regers overigens verre van onsubtiele bewerking van de *Chromatische Fantasie en Fuga*, dankzij Van Doeselaars levendige articulatie en soepele omgang met de verhouding tussen lichte en zware matdelen blijft het klinkend resultaat dansant en doorzichtig.

Het *pièce de résistance* van het optreden was de orgelversie die de Fransman Henri Messerer maakte van de *Ciaccona* uit de tweede vioolpartita. De oorspronkelijke versie van het stuk doet zowel het instrument als het onderliggende, steeds herhaalde akkoordenschema bijna uit hun voegen barsten, en leent zich daarmee heel goed voor een orgeluitvergroting.

Daarmee vergeleken bevatten de *Prelude en Fuga over B-A-C-H* van Franz Liszt toch veel tot spaghetti-knoedels verknoopte notenslierten. Voor Van Doeselaar was het zichtbaar hard werken om dat alles in de hand te houden, maar het leverde een majestueuze uitvoering op, die de opulentie van het instrument voortreffelijk deed uitkomen.

Frits van der Waa